

वज्रमुत्तमदण्डिकावदातः स्थातुः क्षत्रियस्य यशसम्भु-
विशेषनामः । वैश्वस्य कालवद्वीदनवक्षिणायः प्र-
हस्य धौतकरवाचसमानदीप्तिः । हो वज्रवर्णौ पुष्पिणी-
पतीर्णं वज्रिः प्रतिष्ठो न तु सार्वजन्यो । यः स्थाप्यवा
विदुषमभङ्गयोषो यो वा हरिद्वारवक्षिणायः । ईश-
त्वस्तु सर्ववर्णानां गुणवत् सार्वजनिकम् । कामतो
धारवेष्टाजानत्यन्तोऽन्तु वज्रवृत्तः । अथोत्तरहत्या हि
यावत् स्थाप्यवद्वारः । ततः अतरो वज्रो वर्णानां
वज्रो मतः । न च मार्गविभागमात्रहत्या विदुषा
वज्रपरिपक्षो विवेकः । गुणवद्विगुणवन्मदां विभूति-
विपरीतो ज्ञानोदयस्य हेतुः । एकमपि वज्रं मृत्तं
विटवितलवक्षोभ्यते विभीषणं वा । गुणवदपि तज-
धायं वज्रं त्रयोऽर्चिर्भवेत् । मृत्तितान्निविशीर्ष-
मृत्तरेषं वज्रवर्णैः प्रवर्तयितव्यम् । न हि वज्रवर्णोऽपि
वज्रमाशु नियमन्तावदवाहकं न कुर्यात् । यन्मदेवः
अतजावभाषो वदा भवेत्प्रोहितवर्णविलम्बम् । न तज
कुर्वीद्विद्यमाचनारु सन्मन्दहृत्तोरपि कौवितानम् ।
कोट्यः पार्श्वानि धाराव मृदो हादयेति च । उत्तुङ्ग-
वमतीक्ष्णाय वज्रमाकरजा गुणाः । मृत्कोटिगुण-
मममं मृत्तुतीक्ष्णधामं वर्णान्वितं वज्रं सुपात्रमपेत
दोषम् । मृत्तुगुणानुविद्युत्तितान्नीरुमेवविधं
भुवि भवेत् सुवर्णं न वज्रम् । तीक्ष्णाय विमलमपैति
सर्वदोषं धत्ते यः प्रवर्तततुः सदैव वज्रम् । उद्विजं
प्रतिदिनमेति यावदायुः जीवन्मत्सुतधनधान्यमो,
पन्थनाम् । व्याजग्निरिवव्याजतस्करान्भयानि च । दू-
रात्तस्य निवर्तन्ते कर्माग्लानवर्णानि च । यदि वज्रमपेत
सर्वदोषं विन्द्यान्तुवक्षिणतिं शुक्लं । मणिमास्त्र-
विदो वदन्ति तस्य द्विगुणं रूपकवज्रममृत्तम् ।
लिमानहीनार्तद्वेषेण त्रयोदशं लिङ्गदोषभागः ।
अशीतिभागोऽथ वृतांशभागः सप्तभागोऽत्यसमान-
योगः । वज्रवज्रवैर्हादयभिः कतस्य वज्रस्य मूलं प्रथमं
प्रदिष्टम् । हास्यां क्रमाङ्गानिमुपागतस्य त्वेकावसानस्य
विनिश्चयोऽयम् । न चापि तन्मूलैरेव वज्राणां धारण-
क्रमः । अष्टाभिः सर्वप्रेमैरेकावज्रं परिचलयेत् ।
वज्रं सर्वगुणैर्बुद्धं वज्रं तरति वारिणि । रत्नवर्ग-
वमलोऽपि तस्य धारणमिष्यते । अनेनापि हि
दोषेव वज्रावज्रमेव दूषितम् । समूल्यात् दशमं भागं
वज्रं समति ज्ञानवः । प्रवृत्तान्तेकदोषस्य अत्यस्य नह-

तोऽपि वा । समूल्यान्तयोभागो वज्रस्य न विधी-
यते । मृत्तदोषमवहारे वज्रं यद्यपि दृश्यते । रत्नानां
परिचर्मायं मूलं तस्य भवेत्तु । प्रथमं गुणवन्मदा-
भ्युपेतं प्रतिवक्षं वक्ष्येति तस्य दोषम् । अथवाभरणेन
तस्य राशौ गुणहीनोऽपि मणिर्न भूषणाय । नायं
वज्रमपाय्यं गुणवदपि सुतप्रकृतिमिच्छन्त्या । अथवा
दीर्घचपिटकुलाद्गुणैर्विस्तृताम् । अथवा पुष्परागेव
तथा गोमेदमेव च । वैदूर्यदण्डिकायाश्च काचेषापि
पुष्पगुणैः । प्रतिरूपाणि कुर्वन्ति वज्रस्य गुणसाजनाः ।
परीक्षा तेन कर्त्तव्या विदुषिः सुपरीक्षकैः । उच्चारो-
क्षेयमात्राभिकोर्णं कार्यं परीक्षणम् । पुष्पिणी
यानि रत्नानि वे चान्ये कोहधातवः । सर्वाणि विवि-
क्षेज्जं तस्य तेन विविक्ष्यते । शुद्धता सर्वरत्नानां
गौरवाधारकारणम् । वज्रे तान्परीक्षणेन सूक्ष्मः परि-
चक्षते । क्षतिभिरक्षाति विविक्षन्ति वज्रकुलविन्दाः ।
वज्रैर्वज्रं विविक्षति नाग्येन विविक्षते वज्रम् । वज्राणि
उक्तामप्यो वाच काचन जातवः । न तेषां प्रतिवद्वानां
भा भवन्तुर्गामिनी । तिर्यकक्षतत्वात् केमाक्षित्
वक्ष्येति दृश्यते । तिर्यकक्षित्यमानानां वा पार्श्व-
क्षपि दृश्यते । यद्यपि विशीर्षकोटिः सविन्दुरेवाभितो
विवर्णो वा । तदपि धनधान्यपुलान् करोति वेन्द्रा-
शुधो वज्रः । सोदामिनीविस्फुरिताभिरान राजा
अथोक्तं कुबिषं दधानः । पराक्रमाक्रान्तपरप्रतापः
वमलाशानलभुवं भुगर्क्तम् । श्विदुदग्नौ तज्जिवारव-
हेतुर्वदा “प्रचक्षुपयनापाते मेघेषु क्षनितेषु वः ।
त्रिःपठेज्जैमिनीयोऽक्षि माङ्गुल्यो वायुदङ्गुल्यः । तस्य
वा भूज्यं चोरं विद्युतोयोऽवशीदति आन्तं धृतवज्र-
पुराणम् । “सनेः कल्याणमिच्छस्य जैमिनेवापिषीर्त्तनात् ।
विद्युदग्निममं नास्ति पठिते च मृत्कोदरे” । “विचिन्ते
च मृत्कोदरे” इति वा पाठः । जैमिनिव सुमनुष्य
वैशम्पायन इव च । उच्यतेः पुनश्चैव पक्षे ते वज्र-
वारकाः” पुराणम् ।

तत्पय्यावादि भावप्र० उक्तं यथा

“हीरकः पुंश्चि वज्रोऽस्त्री चन्द्रो मणिवरश्च वः ।
व त्थेतः अतो विप्रो बोद्धतः क्षत्रियः क्षतः ।
पीतो वैश्योऽक्षितः शूद्रवत्सर्वपात्रकश्च वः । रत्नावने
मनो विप्रः सर्वविद्विप्रदायकः । क्षत्रियो व्याधिवि-
धंवी जराकलुहरः क्षतः । वैश्यो धनप्रदः प्रोक्त